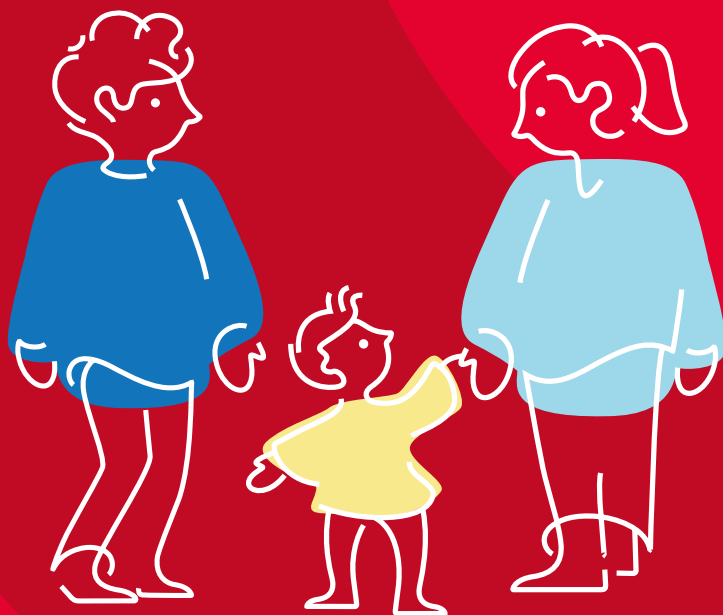

☉☉ Kræftens Bekæmpelse

Guide til hjælp og viden

Til dig, der lige har fået kræft
– og dine pårørende

Kære læser

Vi ville ønske, at denne pjece ikke var relevant for dig. Men du skal vide, at du ikke er alene. Vi er mange, som gerne vil støtte og hjælpe dig godt igennem dit forløb. I Kræftens Bekæmpelse er vi klar med både viden, professionel rådgivning og muligheden for at møde andre, der har personlige erfaringer med kræft.

I denne pjece får du et overblik over emner, der måske kan blive aktuelle for dig. For hvert emne kan du se, hvor du kan finde viden, rådgivning og støtte.

Venlig hilsen
Kræftens Bekæmpelse

Når du lige har fået kræft

At få konstateret kræft er for de fleste voldsomt og livsændrende. Den velkendte hverdag rystes, og du skal finde dig selv i din nye virkelighed.

Der er ikke en bestemt skabelon for, hvordan man reagerer på at få kræft, hverken som syg eller pårørende. Nogle har brug for at snakke meget om det, andre har det bedre med at holde det mere for sig selv. Din måde at reagere på er rigtig for dig. Hvis du og dine pårørende håndterer det forskelligt, så prøv at acceptere det og give plads til hinanden.

Det kan tage noget tid, før den endelige diagnose og behandlingsplan er på plads, og det vakuum, der opstår i ventetiden, er svært at håndtere for langt de fleste. Mange oplever, at de er på en følelsesmæssig rutsjetur, der kører op og ned mellem bekymring og angst og tro på, at det hele nok skal gå. Husk på, at kræft dækker over mange forskellige sygdomme, og at ingen kræftforløb er fuldstændig ens.

3 gode råd

Særligt i ventetiden før diagnosen stilles eller før scanningssvar, kan det være skræmmende at høre og læse om kræft og andres forløb. Forsøg at holde fokus på det, du ved om din situation lige nu. Ingen kræftforløb er ens, heller ikke selv om diagnosen er den samme.

Forvent ikke af dig selv, at du kan klare alt det, du plejer. Det er normalt, at bekymringer og angst kræver særlig meget energi, indtil du ved, hvad du er oppe i mod. For mange bliver det lettere at håndtere situationen, når de kender diagnose og behandlingsplan.

Ring til Kræftlinjen på **80 30 10 30** eller besøg din lokale kræftrådgivning, hvis du har brug for at snakke med andre om din situation. Rådgivning hos Kræftens Bekæmpelse er gratis og åben for alle kræftpatienter og pårørende. Se adresser bagerst i pjecen.

Kræft og behandling

Kræft er en sygdom i cellerne, der opstår, hvis cellerne et sted i kroppen begynder at vokse uden kontrol og formål. Selv om vi taler om kræft som én sygdom, så dækker ordet over mange forskellige kræftformer. Samtidig er der forskel på, hvilket stadie kræftsygdommen er i, og om den har spredt sig til andre dele af kroppen.

Din behandling planlægges, så den passer til netop dig og din kræftsygdom. De tre almindeligste behandlingsmetoder er operation, kemobehandling og strålebehandling, eventuelt kombineret med hinanden. For hormonsølsomme kræftformer er anti-hormonbehandling også almindelig. I de senere år er en del andre behandlingsformer også kommet til. Eksempelvis immunterapi og partikelterapi, der er en særlig form for strålebehandling.

BRUG KRÆFTENS BEKÆMPELSE

Har du spørgsmål, kan du ringe til Kræftlinjen på **80 30 10 30** eller besøge en af Kræftens Bekæmpelses kræftrådgivninger landet over. Se kontaktoplysninger bagerst i pjecen.

Lægesamtalerne

Forbered dig inden samtalen og skriv dine spørgsmål ned, så de er lettere at huske. Tag et familiemedlem eller en ven med til samtalen. Det er godt at være to om at høre de mange informationer, få stillet alle spørgsmål og holde styr på forløbet. Det kan også være en god idé at spørge lægen, om du må optage lægesamtalen, så du kan høre den igen.

Stil spørgsmål

Spørg lægen, der behandler dig, hvis du er i tvivl om noget i forhold til din sygdom eller behandling. Du kan altid bede om en lægesamtale – du behøver ikke at vente til næste stuegang eller aftale. Der er ingen dumme spørgsmål!

Du har krav på at vide, hvordan behandlingen forventes at virke og hvilke bivirkninger, den kan have, før du siger ja til at få den. Det hedder 'informeret samtykke'. Har du derimod ikke lyst til at få alt at vide om din sygdom og behandling, har du også ret til 'ikke at vide'. Det kræver, at du siger utvetydigt, at du ikke vil informeres.

MERE VIDEN

Læs mere om de enkelte kræftformer på: www.cancer.dk/sygdomme

Læs mere om kræftbehandling på: www.cancer.dk/behandling

Hvis du læser noget om din sygdom eller behandling, som er nyt eller anderledes i forhold til det, du har fået at vide, så skriv dine spørgsmål ned, og spørg den læge, der behandler dig.

Spørg på hospitalet

Brug hospitalets patientvejleder, hvis du har spørgsmål om behandling, ventetider, patientrettigheder osv. Patientvejlederen kan rådgive om generelle forhold, hospitalet, du er tilknyttet og behandling i udlandet. Læs om patientvejlederen (patientkontoret) på Sundhedsministeriets hjemmeside: www.sum.dk under 'Arbejdsområder' og 'patientrettigheder'.

Din journal

Du kan se nogle af dine journaloplysninger på sundhed.dk, hvis du har et NemID. Hvis du ønsker at se hele din journal, kan du bede sundhedspersonalet om en udskrift af den. Det kaldes aktindsigt. Du har som udgangspunkt ret til at få aktindsigt inden for 7 dage.

Patientansvarlig læge

Kræftpatienter skal have en såkaldt patientansvarlig læge i kræftforløbet. Den patientansvarlige læge er en navngiven læge på sygehuset, som er overordnet ansvarlig for patientens behandlingsforløb. Den patientansvarlige læge udfører ikke nødvendigvis de enkelte undersøgelser og behandlinger, du skal igennem, men er tovholder og ansvarlig for, at du oplever et trykt og sammenhængende behandlingsforløb. Læs mere på: www.cancer.dk/patientansvarlig

Maksimalle ventetider

Der er regler for, hvor lang ventetid der maksimalt må være til undersøgelser, behandling og efterbehandling i dit kræftforløb. Regionen er ansvarlig for, at de maksimale ventetider overholdes. Læs mere på:

www.cancer.dk/ventetider

Pakkeforløb

For de fleste kræftformer følger din udredning, behandling og opfølgning et samlet tilrettelagt standardforløb kaldet et kræftpakkeforløb. Behandlingen tilpasses dig ud fra en samlet vurdering af dine behov og din sygdom. Læs mere om pakkeforløb på:

www.cancer.dk/pakkeforloeb

Transport

Hvis du får behandling på et hospital, har du muligvis ret til at få dækket transporten til hospitalet. Læs mere om reglerne for befordringsgodtgørelse under 'økonomisk hjælp' på:

www.cancer.dk/rettigheder

Patienthotel

Hvis du har lang transport til din behandling, kan det være en mulighed at overnatte på patienthotel. Spørg på sygehuset. Læs mere under 'rettigheder under behandling' på:

www.cancer.dk/rettigheder

Bivirkninger og senfølger

En del oplever bivirkninger og senfølger i forbindelse med kræftbehandlingen. Bivirkninger er gener, der sædvanligvis forsvinder, når kræftbehandlingen er afsluttet. Senfølger er mere varige gener, der kan opstå under eller efter afsluttet behandling for kræft. Læs mere og find gode råd til at afhjælpe bivirkninger og senfølger på:

www.cancer.dk/bivirkninger

Tandstatus

Hvis du skal have kemo- eller strålebehandling, er det godt at få lavet en tandstatus hos tandlægen, inden behandlingen begynder. Hvis behandlingen giver tandskader, kan du kun få økonomisk støtte til den nødvendige tandlægehjælp, hvis du kan bevise, at skaderne skyldes behandlingen. Læs mere i Sundhedsstyrelsens pjece 'Tilskud til tandbehandling efter kemoterapi for kræftsygdom eller stråler mod hoved-halskræft'. Find den på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: **www.sst.dk**. Brug søgefeltet til at søge på pjecens navn.

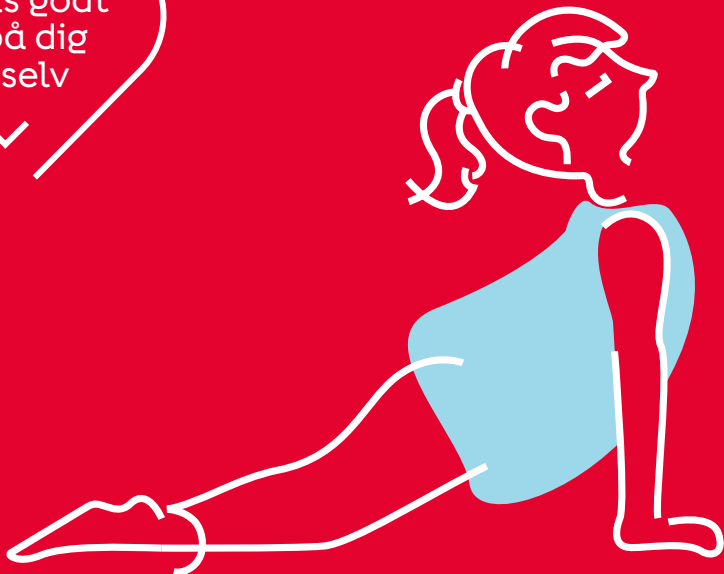
LYT TIL DIG SELV

Kræft er en sygdom, alle kender, og som mange har haft tæt på. Der vil derfor ofte være nogle, der i bedste mening fortæller historier om familie og venners kræftforløb. Du kan også opleve, at andre har en mening om, hvordan du skal håndtere dit forløb, hvad du skal spise undervejs og lignende. Det kan være godt at høre andres erfaringer og få gode råd. Andre gange er det overvældende og grænseoverskridende.

Det kan være nødvendigt at sige fra, når du ikke har brug for at høre om andres erfaringer med kræft. Følg din egen fornemmelse for, hvad der er rigtigt for dig at gøre. Du kan eventuelt få hjælp til at prioritere i de mange gode råd og informationer gennem en rådgivningssamtale hos Kræftens Bekæmpelse. Se kapitlet 'Her kan du få hjælp' side 26.

Hvad kan du selv gøre?

Du kan selv være med til at styrke din krop og psyke i kræftforløbet.

Vær mild mod dig selv

Dette kapitel beskriver en række ting, som kan være med til at styrke krop og psyke i et kræftforløb. Forvent ikke af dig selv, at du kan gøre det hele. Pluk det ud, som giver mening for netop dig. Når du har kræft, er der meget i din hverdag, som tærer på energien. Undersøgelser, behandlinger, bekymringer og ting, du føler, du bør gøre, 'fordi det skulle være godt'. Vær mild mod dig selv, når du ikke magter det hele. Giv dig selv lov til at gøre ting, du kan lide, og som giver dig ny energi.

Motion og bevægelse

Ved at bevæge dig og motionere – på det niveau, du kan klare lige nu – er du med til at styrke din krop, så du er godt rustet til behandlingen. Det giver samtidig bedre humør, mere energi og bedre nattesøvn. Hvis du sidder meget stille i dagens løb, kan det også gøre en stor forskel for krop og velvære, at du bevæger dig af og til. Det kan være helt små ting, som at du går lidt rundt derhjemme eller at du rejser dig op og strækker kroppen.

MERE VIDEN

Læs mere om kræft og motion på:
www.cancer.dk/fysiskaktivitet

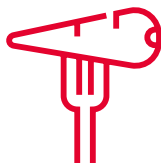
Kræftens Bekæmpelses kræftrådgivninger har forskellige motions- og bevægelsestilbud. Spørg din lokale kræftrådgivning (se side 22) eller se aktuelle tilbud på:

www.cancer.dk/kalender

På flere af de kræftbehandlende sygehuse findes træningstilbuddet 'Krop og kræft' for kræftpatienter i kemoterapi. Spørg personalet.

Alle kommuner har motionstilbud for kræftpatienter. Kontakt kommunen eller se din kommunes tilbud på:

www.sundhed.dk/soft

Mad

Du kan være med til at styrke din krop, så du kommer bedst muligt igennem behandlingen, ved at spise mad, der hjælper dig til at bevare din normalvægt. Du hører måske meget i medierne og i omgangskredsen om, hvad der er godt og dårligt at spise. Når du har kræft og er i behandling, er det vigtigt at huske på, at det ikke nødvendigvis gælder for dig. Din appetit og vægt afgør, hvad der er sundt for dig at spise. Læs mere på næste side.

MERE VIDEN

Se boksene på side 13, hvor du kan finde gode råd og opskrifter, der passer til din situation.

Har du tabt dig eller oplever spiseproblemer, er det vigtigt at tale med din læge eller sygeplejerske om, hvad du kan gøre. På nogle sygehuse er der tilknyttet en diætist, der kan hjælpe dig.

Nogle kommuner har tilbud med fokus på kost. Spørg din kommune eller praktiserende læge om mulighederne.

Ring til Kræftlinjen på **80 30 10 30**

HVIS DU KAN SPISE, SOM DU PLEJER, OG IKKE TABER DIG

Der gælder de samme kostråd for dig, som for alle andre. Det vil sige, at du med fordel kan spise mad, der er rig på fuldkorn, frugt og grønt, og hvor fisk og fjerkræ fylder mere end kød fra okse, kalv, gris og lam. Læs mere på:

www.cancer.dk/kost

www.cancer.dk/opskrifter

Bestil den gratis kokebog 'Spis godt – når kræft er en del af hverdagen' på: **www.cancer.dk/pjecer**

HVIS DU TABER DIG MEGET ELLER HAR LILLE APPETIT

Det er vigtigt at spise mad med højt indhold af kalorier og protein, så du ikke taber dig yderligere og så vidt muligt kan vende tilbage til din normalvægt. Du skal derfor se bort fra de almindelige kostråd. Læs mere på:

www.cancer.dk/appetit

www.cancer.dk/opskrifter

Bestil den gratis kokebog 'Manglende appetit og vægttab' på:

www.cancer.dk/pjecer

HVIS DU HAR GENER, SOM GIVER SPISEPROBLEMER

Hvis du f.eks. har kvalme, synkebesvær, smerter i munden eller mave- og tarmproblemer, kan du være nødt til at tage særlige hensyn med den mad, du spiser. Tal med sygehuspersonalet eller din læge om, hvad du kan gøre. Læs mere på:

www.cancer.dk/spiseproblemer

www.cancer.dk/opskrifter

Røg og rygning

Undgå så vidt muligt tobaksrøg – også andres røg. Hvis du selv ryger, er det en god idé at stoppe, selv om det måske kan virke uoverskueligt lige nu. Det vil give behandlingen de bedste vilkår, og det vil samtidig sænke risikoen for at udvikle andre sygdomme. Hvis du overvejer at stoppe med at ryge, er det en god idé at få hjælp af en professionel rygestoprådgiver.

MERE VIDEN

Få hjælp til rygestop med online-programmet 'E-kvit' på: www.ekvit.dk
Du kan finde rygestopkurser i hele landet på: www.stoplinien.dk
Bestil den gratis pjece 'Ryger, ryger ikke, ryger ...' på:
www.cancer.dk/pjecer

Søvn

Det er almindeligt at opleve problemer med at sove. Der kan være tanker og bekymringer, som fylder, eller smerter, der gør det svært at finde ro. Det gør ikke din sygdom værre, at du i en periode sover dårligt. Men hvis søvnproblemerne strækker sig over længere tid, kan de påvirke dit humør og energiniveau. Noget af det bedste, du kan gøre, er at dyrke motion og få frisk luft i løbet af dagen. Det giver en naturlig træthed og bedre nattesøvn. Afspændingsøvelser og åndedræsteknik kan også være rigtig gode værktøjer til at få en god søvn. Det gælder om at finde de løsninger, som virker for dig, og som hjælper din krop til at finde ro.

MERE VIDEN

Læs mere og find gode råd på:

www.cancer.dk/soevn

Her finder du bl.a. afspændingsøvelser som både lydfil og tekst.

Fatigue

Mange oplever en intens træthed under et kræftforløb. Den kaldes fatigue og er anderledes end almindelig træthed. Fatigue skyldes ikke for lidt søvn og kan ikke soves væk. Du kan heller ikke fjerne trætheden ved at presse dig selv. Dagligdags ting som at tømme opvaskemaskinen kan være meget energikrævende. Forsøg at acceptere, at du lige nu ikke har så meget energi som normalt, og indret din hverdag efter det. Opdel dine aktiviteter i overkommelige bidder, så du ikke udmatter dig selv. Øv dig i at mærke dit energiniveau dag for dag. Brug energien på det, der giver mening for dig.

MERE VIDEN

Læs mere om fatigue og find gode råd på: www.cancer.dk/traethed

**Motion,
mindfulness,
afspænding og
yoga kan hjælpe
på fatigue.**

Tanker

Måske har du hørt, at det er vigtigt at tænke positivt hele tiden, når du har kræft. Sådan er det ikke. Det er både umuligt og uhensigtsmæssigt at undertrykke negative tanker og følelser som vrede, frustration og angst, der helt naturligt følger med en alvorlig sygdom. Til gengæld kan det være godt tale med andre om de tanker, der fylder. Det kan være venner eller familie – eller andre, du taler godt med, og som er gode til at lytte. Du er også altid velkommen til at bruge Kræftens Bekæmpelses gratis rådgivningstilbud.

At have kræft er en stressende situation, der ofte strækker sig over lang tid. Der er god dokumentation for, at mindfulness har en positiv virkning på stress, angst og depression, også når du har kræft. Du kan også have glæde af andre øvelser og teknikker, der hjælper dig med at finde ro og håndtere dine bekymringer. Det kan f.eks. være åndedræts- og afspændingsøvelser eller yoga.

MERE VIDEN

I Kræftens Bekæmpelses kræftrådgivning landet over kan du få hjælp til at håndtere tanker og bekymringer. Du kan tale med en rådgiver, deltage i samtalegrupper, afprøve mindfulness og meget andet. Se adresser og telefonnumre bagerst i pjecen.

Du kan også tale eller skrive med Kræftens Bekæmpelses rådgivere på Kræftlinjen, tlf.: **80 30 10 30** eller: **www.cancer.dk/chat**

Skriv sammen med andre, der har kræft, online på: **www.cancerforum.dk**

Læs mere og find bl.a. mindfulness-øvelser på: **www.cancer.dk/mentaleredskaber**

KURSER OG AKTIVITETER HOS KRÆFTENS BEKÆMPELSE

Du kan deltage i forskellige aktiviteter og kurser med fokus på eksempelvis krop og bevægelse og, mental robusthed hos Kræftens Bekæmpelse. Besøg en af vores kræftrådgivninger, der ligger i hele landet. Du kan også deltage i samtalegrupper og netværk med andre i samme situation som dig. Har du ikke mulighed for at komme i en kræftrådgivning, tilbyder vi flere online samtalegrupper.

Der er aktiviteter for både kræftpatienter og pårørende. Grupper, kurser og aktiviteter varierer lokalt. Kontakt derfor nærmeste kræftrådgivning for at høre nærmere om mulighederne nær dig.

Find kontakinfo til nærmeste kræftrådgivning på side 30-33.

Se aktuelle grupper og aktiviteter på: www.cancer.dk/kalender

Se aktuelle online samtalegrupper på:

www.cancer.dk/onlinegrupper

Vejviser

Kræft kan påvirke mange sider af livet.
Her kan du se, hvor du finder viden og støtte.

Arbejde og sygedagpenge

Både sygdom og behandling kan gøre det svært at passe sit arbejde og mange bliver derfor sygemeldt i en periode.

MERE VIDEN

Du kan læse mere om sygedagpenge på: www.cancer.dk/sygedagpenge

Bestil den gratis pjece 'Dine rettigheder som kræftpatient' på: www.cancer.dk/pjecer

Din arbejdsplads har måske brug for viden om kræft, og om hvordan de bedst kan støtte dig undervejs. De kan finde viden og gode råd om at have en medarbejder med kræft på: www.taghåndom.dk

Forsikring og pension

Det er en god idé at undersøge dine forsikrings- og pensionsforhold, når du har kræft. Mange er igennem deres arbejdsplads eller faglige organisation med i en pensions- eller livsforsikringsordning, der giver mulighed for udbetaling af en engangssum ved kritisk sygdom. De fleste kræftsygdomme er omfattet af ordningen. Forsikrings-tagers børn kan i nogle tilfælde også få udbetalt ydelser.

Hvis du rejser til udlandet, er det vigtigt at undersøge, om din rejseforsikring dækker, når du har kræft. Hvis der er tvivl om dækningen, kan det være en god idé at få en forhåndsgodkendelse fra dit forsikrings-selskab.

MERE VIDEN

Læs mere:

www.cancer.dk/forsikring

www.cancer.dk/privatpension

Pjecen 'Dine rettigheder som kræftpatient' kan bestilles gratis på:

www.cancer.dk/pjecer

På www.pensionsinfo.dk kan du få et samlet overblik over dine pensionsopsparinger, udbetalinger og dækninger.

Pårørende

Dine nærmeste står, lige som du, i en ny og krævende livssituation. Nogle oplever, at de rykker tættere sammen som familie under en kræftsygdom. For andre kan det skabe afstand. Uanset hvad oplever de fleste perioder, hvor det er svært. Både du og dine pårørende kan opleve at svinge imellem håbefuldhed og uvished, optimisme og angst. Ind imellem vil I måske svinge i utakt og derfor have svært ved at forstå hinanden. I kan også have forskellige behov eller ønsker i forhold til det, der sker.

MERE VIDEN

Dine pårørende kan, lige som du, få gratis støtte og rådgivning hos Kræftens Bekæmpelse. I kan både få rådgivningssamtaler individuelt og sammen. Se side 26

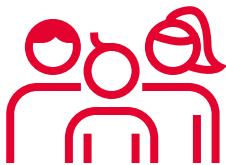
Læs mere om at være pårørende til en kræftpatient på:

www.cancer.dk/paaroerende

Bestil den gratis pjece 'Et liv som pårørende' på: **www.cancer.dk/pjecer**

Det kan aflaste at få hjælp fra familie, venner og bekendte. Brug den gratis app Sammenholdet til at koordinere hjælp og støtte under forløbet. Den kan downloades gratis i App Store og Google Play. Se mere på:

www.cancer.dk/sammenholdet

Børn i familien

Hvis du har hjemmeboende børn, er det vigtigt at fortælle dem, at du er syg og inddrage dem i, hvad der sker undervejs, på deres præmisser. Hvis du har brug for rådgivning og viden, kan Kræftens Bekæmpelse hjælpe. I kan få familierådgivning sammen i Kræftens Bekæmpelses kræftrådgivninger. Derudover er der i nogle kræftrådgivninger mulighed for, at dine børn kan gå i en samtalegruppe med andre børn.

MERE VIDEN

I kan få familierådgivning i alle kræftrådgivninger. Se side 28

Kræftens Bekæmpelse tilbyder familieweekender for familier med kræft. Se mere på:

www.cancer.dk/familieweekend

Læs mere om børn i kræftramte familier på: www.cancer.dk/boern

Bestil den gratis pjece 'Når far eller mor får kræft' på: www.cancer.dk/pjecer

Du kan henvise dine børns pædagoger og lærere til OmSorg for viden om og værktøjer til at støtte børn, som har en syg forælder. Her finder du også en oversigt over sorggrupper for børn:

www.cancer.dk/omsorg

Seksualitet

En kræftsygdom kan påvirke parforhold og sexliv. Tal med vores rådgivere, din læge eller en sygeplejerske, hvis du og din partner har problemer med sexlivet. Det kan også være en hjælp at tale med en sexolog eller at trække på erfaringerne fra andre, der er eller har været i samme situation, f.eks. gennem en relevant patientforening.

MERE VIDEN

Læs om kræft og seksualitet på www.cancer.dk/seksualitet

Bestil den gratis pjece 'Kræft og seksualitet' på: www.cancer.dk/pjecer

Se kontaktinfo til de enkelte patientforeninger på: www.cancer.dk/patientforeninger

En at tale med – støtte og rådgivning

Hvis du eller dine pårørende har brug for at tale med en udenforstående, er I altid velkomne hos Kræftens Bekæmpelse. I kan tale med professionelle rådgivere i vores kræftrådgivninger landet over og på Kræftlinjen. Alle vores rådgivningstilbud er gratis.

Du kan også tale med din læge om muligheden for at blive henvist til en psykolog. Med en henvisning får du tilskud til 60 % af prisen på op til 12 samtaler.

MERE VIDEN

Læs mere om vores rådgivningstilbud og kræftrådgivninger på side 26 og på: www.cancer.dk/raadgivning

Tal eller chat med Kræftlinjens rådgivere på tlf: **80 30 10 30** eller på: www.cancer.dk/chat

Netværk og socialt samvær

Det kan være meget givende at møde andre, der har eller har haft kræft. Du kan bl.a. møde andre i din lokale kræftrådgivning, hvor du kan deltage i forskellige aktiviteter og grupper – eller bare komme og drikke en kop kaffe.

MERE VIDEN

Find kontaktnfo til din nærmeste kræftrådgivning på side 30-33.

Lokalforeningen i din kommune laver blandt andet aktiviteter for patienter og pårørende. Find din lokalforening på: www.cancer.dk/lokalforeninger

Du kan møde andre via patientforeninger for de enkelte kræftsygdomme. Se mere på: www.cancer.dk/patientforeninger

Er du under 40 år, kan du møde andre unge med kræft gennem Ung Kræft. www.ungkraeft.dk

Du kan møde andre kræftpatienter og pårørende online på: www.cancerforum.dk og i online samtalegrupper. Se mere på: www.cancer.dk/onlinegrupper

Navigator: Særligt behov for støtte

Hvis du har særligt behov for støtte igennem kræftforløbet, er Kræftens Bekæmpelses Navigator-tilbud måske noget for dig. Det kan f.eks. være, hvis du ikke har nære pårørende, som kan støtte dig, og du har svært ved at overskue de mange aftaler, undersøgelser og behandlinger i dit forløb. Med ordningen får du tilknyttet en frivillig navigator, der kan støtte dig i kontakten til sygehuset og hjælpe dig godt igennem sygdomsforløbet.

MERE VIDEN

Kontakt den nærmeste kræftrådgivning, hvis du er interesseret i at høre mere om tilbuddet. Se kontaktoplysninger på side 30-33. Eller læs mere om Navigator-tilbuddet på:

www.cancer.dk/navigator

Alternativ behandling

Mange bruger alternativ behandling under eller efter en kræftsygdom som supplement til behandlingen på sygehuset. Alternativ behandling er en bred betegnelse, der rummer mange forskellige behandlingsformer, f.eks. zoneterapi, akupunktur, kosttilskud og naturlægemidler.

Hvis du overvejer at tage kosttilskud eller naturlægemidler under dit behandlingsforløb, bør du altid tale med din behandlende læge først, da nogle kosttilskud kan påvirke behandlingen uheldigt.

MERE VIDEN

Du kan finde dokumenteret og opdateret viden om de enkelte naturlægemidler, kosttilskud og de mest almindelige behandlingsformer på:

www.cancer.dk/alternativ

Bivirkninger og senfølger

Kræftbehandlingen kan give forskellige bivirkninger og senfølger, der påvirker livskvaliteten i varierende grad. Blandt de almindeligste symptomer er træthed, smerter og angst. Bivirkninger er gener, der sædvanligvis forsvinder, når kræftbehandlingen er afsluttet. Senfølger er mere varige gener, der kan opstå under eller efter behandlingen for kræft. Hvis du oplever bivirkninger eller senfølger, er det vigtigt, at du taler med din læge, så du kan få den rette hjælp.

MERE VIDEN

Du kan læse om både bivirkninger og senfølger og finde gode råd til at afhjælpe dem på:

www.cancer.dk/bivirkninger
www.cancer.dk/senfoelger

Senfølgerforeningen er en patientforening med fokus på senfølger. Du kan finde viden og hjælp til at håndtere senfølger på deres hjemmeside på: www.senfoelger.dk

Genoptræning og rehabilitering

Hvis du får fysiske gener af sygdommen eller behandlingen, kan du få hjælp til genoptræning. Alle kommuner har derudover forskellige sundhedstilbud, som styrker muligheden for at vende tilbage til en normal hverdag. Det kan være motion, kostvejledning, psykologhjælp eller lignende. Hvis du er indlagt, er det den behandlende læge, der skal vurdere, om du har brug for fysisk genoptræning eller har andre behov, og lave en opfølgingsplan sammen med dig. Tag gerne selv initiativ til at tale med lægen om det, da planen skal laves før, du udskrives. Hvis du ikke er indlagt, eller du har brug for vedligeholdende træning eller andre sundhedstilbud, skal du tale med din kommune eller praktiserende læge.

MERE VIDEN

Læs mere på:

www.cancer.dk/genoptraening
Se lokale sundhedstilbud på:
www.sundhed.dk/soft

Spørgsmål?

Ring til Kræftlinjen på
80 30 10 30

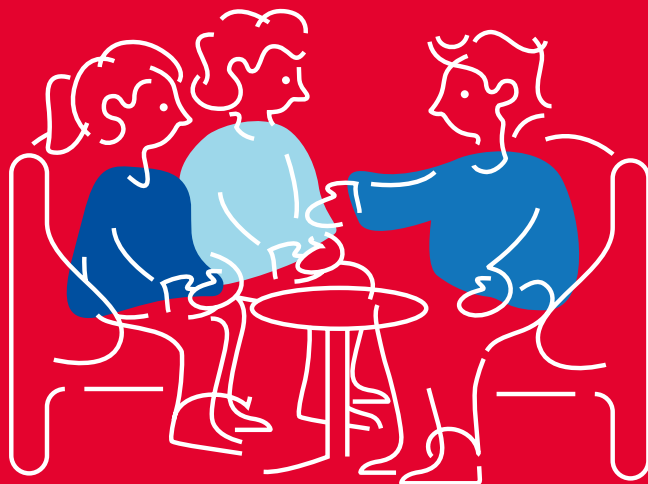
– eller besøg en af vores
kræftrådgivninger. Se side 28

Her kan du få hjælp

Både du og dine pårørende kan få rådgivning,
viden og støtte hos Kræftens Bekæmpelse.

Alle rådgivningstilbud er gratis.

Kræftlinjen

Har du spørgsmål om kræft eller brug for støtte og vejledning, kan du ringe til eller chatte med Kræftlinjens professionelle rådgivere. De kan støtte dig i at få overblik over din situation og i at finde handlemuligheder. Du kan spørge om kræftsygdomme og -behandlinger, symptomer, bivirkninger, psykologiske problemstillinger, sociale rettigheder, motion, kost, alternativ behandling og meget mere.

RING 80 30 10 30

Åbningstider:

Hverdage kl. 9.00-21.00
Lørdag og søndag kl. 12.00-17.00
Helligdage lukket

Chat: www.cancer.dk/chat

Brevkasse: www.cancer.dk/brevkasse

Online via www.cancer.dk/onlineaadgivning

Læs mere om **Kræftlinjen** på
www.cancer.dk/kraeftlinjen

Kræftrådgivninger landet over

Kræftens Bekæmpelse har kræftrådgivninger i hele landet – mange ligger tæt på de kræftbehandlende sygehuse. Du er velkommen til at kigge ind og få en kop kaffe, f.eks. som et lille pusterum, når du er på hospitalet. I kræftrådgivningerne kan du og dine pårørende få professionel rådgivning – alene eller sammen. Du kan også deltage i forskellige aktiviteter og kurser med fokus på eksempelvis krop og bevægelse, mindfulness, mental robusthed og lignende. Der er også mulighed for at deltage i samtalegrupper og netværk med andre i samme situation som dig. Har du ikke mulighed for at komme i en kræftrådgivning, tilbyder vi rådgivning online. Du kan også deltage i en online samtalegruppe.

Lokale rådgivningstilbud: Hvis du har langt til nærmeste kræftrådgivning, kan du bestille tid til en rådgivningssamtale i en lang række andre byer, hvor vi tilbyder rådgivning på udvalgte dage. Du kan finde os mere end 40 steder i landet.

Alle rådgivningstilbud er gratis. Se adresser og kontaktinfo på side 30-33

Her finder du os

- 📍 Kræftrådgivning - med drop-in rådgivning
- Rådgivningstilbud - med tidsbestilling
- 🟡 Rådgivningstilbud i samarbejde med kommunen - med tidsbestilling
- 🟠 Rådgivningstilbud varetaget af frivillige - drop-in på udvalgte åbningsdage

Alle kræftrådgivninger er på Facebook.
Find dem ved at søge på
"Kræftrådgivningen"
og bynavn

Her finder du Kræftens Bekæmpelse:

Du kan finde adresser på de lokale rådgivningstilbud, hvor du også kan få rådgivning, på: www.cancer.dk/raadgivning

Kræftrådgivningen i Aalborg

Steenstrupsvej 1
9000 Aalborg
☎ 70 20 26 85
✉ aalborg@cancer.dk
www.cancer.dk/aalborg

Kræftrådgivningen i Herning

Nørgaards Alle 10
7400 Herning
☎ 70 20 26 63
✉ herning@cancer.dk
www.cancer.dk/herning

Kræftrådgivningen i Aarhus

Palle Juul-Jensens Boulevard 230
8200 Aarhus N
☎ 70 20 26 89
✉ aarhus@cancer.dk
www.cancer.dk/aarhus

Kræftrådgivningen i Esbjerg

Stormgade 65
6700 Esbjerg
☎ 70 20 26 71
✉ esbjerg@cancer.dk
www.cancer.dk/esbjerg

Kræftrådgivningen i Vejle

Kræftpatienternes Hus
Beriderbakken 9
7100 Vejle
☎ 70 20 26 86
✉ vejle@cancer.dk
www.cancer.dk/vejle

Kræftrådgivningen i Aabenraa

Søndergade 7
6200 Aabenraa
☎ 70 20 26 72
✉ aabenraa@cancer.dk
www.cancer.dk/aabenraa

Kræftrådgivningen i Odense

Klørvænget 18B
5000 Odense C
☎ 70 20 26 87
✉ odense@cancer.dk
www.cancer.dk/odense

Kræftrådgivningen i Næstved

Ringstedgade 71
4700 Næstved
☎ 70 20 26 46
✉ naestved@cancer.dk
www.cancer.dk/naestved

Kræftrådgivningen i Roskilde

Gormsvej 15
4000 Roskilde
☎ 70 20 26 48
✉ roskilde@cancer.dk
www.cancer.dk/roskilde

Kræftrådgivningen i København

Center for Kræft & Sundhed
Nørre Allé 45
2200 København
☎ 82 20 58 05
✉ koebenhavn@cancer.dk
www.cancer.dk/koebenhavn

Kræftrådgivningen i Herlev

Borgmester Ib Juuls vej 2
2730 Herlev
☎ 70 20 26 55
✉ herlev@cancer.dk
www.cancer.dk/herlev

Kræftrådgivningen i Hillerød

Østergade 14, 1. sal
3400 Hillerød
☎ 70 20 26 58
✉ hillerod@cancer.dk
www.cancer.dk/hillerod

Kræftrådgivning på Bornholm

Vi tilbyder også rådgivning i Rønne. Her skal du bestille tid først. Derudover arrangerer lokalforeningen på Bornholm løbende samtalegrupper og aktiviteter for kræftpatienter og pårørende. Se nærmere på hjemmesiden eller kontakt os:

Rådgivningstilbud i Rønne

Bornholms Hospital
Ullasvej 8
Opgang D, etage 0
3700 Rønne
☎ 38 67 10 31
✉ roenne@cancer.dk
www.cancer.dk/roenne

Andre aktiviteter og tilbud

Cancerforum

Du kan møde andre med kræft inde på livet på Kræftens Bekæmpelses online-mødested Cancerforum. Her kan du dele tanker og erfaringer med mennesker, der har prøvet noget af det samme som dig. Cancerforum er både for patienter og pårørende, og der er grupper for forskellige diagnoser og emner. Se mere på:

www.cancerforum.dk

Brevkassen

I brevkassen kan du få svar på spørgsmål om kræft og livet med kræft. Du kan også læse tidligere spørgsmål og svar fra brevkassen. Se mere på:

www.cancer.dk/brevkasse

Sammenholdet

Med denne app kan du nemt kommunikere med og koordinere hjælp fra familie, venner og bekendte under kræftforløbet. Hent appen gratis i App Store eller Google Play. Se mere på:

www.cancer.dk/sammenholdet

Legat

Hvis du har en lille indtægt og formue, kan du søge Kræftens Bekæmpelses legat til kræftpatienter og pårørende. Læs mere og søg online: **www.cancer.dk/legat**

Online samtalegrupper

Vi tilbyder online samtalegrupper for kræftpatienter, pårørende og efterladte. Her kan du deltage uanset hvor i landet, du bor. Se aktuelle grupper på:

www.cancer.dk/onlinegrupper

www.cancer.dk

På **www.cancer.dk** kan du finde viden om kræft. Du kan læse om rettigheder, arbejde, forsikring, mad, motion, seksualitet og meget mere.

Pjecer

Du kan få flere gratis pjecer om kræft og livet med kræft. Se udvalget og bestil på:

www.cancer.dk/pjecer

Lokalforeninger

Kræftens Bekæmpelses lokalforeninger drives af frivillige ildsjæle, der blandt andet laver patientstøtteaktiviteter, indsamlinger og oplysning. I din kommune er der også en lokalforening. Du kan følge din lokalforening på Facebook – søg på Kræftens Bekæmpelse efterfulgt af kommunens navn.

Mange lokalforeninger har desuden et elektronisk nyhedsbrev. Du kan tilmelde dig nyhedsbrevet fra din lokalforening her:

www.cancer.dk/lokalnyt

Find kontaktoplysninger til alle lokalforeninger her:

www.cancer.dk/lokalforeninger

Patientforeninger

Der findes en række patientforeninger, som laver aktiviteter, hvor du kan møde andre med samme kræftsygdom. Se mere på:

www.cancer.dk/patientforeninger

Ung kræft

Ung Kræft skaber mødesteder i hele landet for unge kræftpatienter mellem 15 og 39 år.

Se mere på: **www.ungkraeft.dk**

OmSorg

Omsorg giver støtte og inspiration til, hvordan voksne hjælper børn, som har en syg forælder eller har mistet en forælder. Se mere og find en oversigt over sorggrupper for børn og unge på:

www.cancer.dk/omsorg

Udgiver: Kræftens Bekæmpelse, 2022, 3. udgave. **Oplag:** 15.000 eks.

Tekst og redaktion: Nanna Kathrine Riiber

Kilder: Cand.soc. Bjørn Ruben Pedersen, Psykolog Jette Winge, Jurist Lisbeth Kroer, Læge Mogens Munch Nielsen, cand.scient.san.publ., ph.d, Susan Hovmand Lysdal, cand.scient.san.publ. Malene Lindgaard Kloster

Design og layout: Nanna Berentzen Østergaard, KB Design

Illustrationer: Sofie Maag Hansen **Ikoner:** AM Copenhagen

Tryk: Step Print Power, Papir: 150 gr. Edixion Offset

ISBN-nummer: 978-87-7064-403-7

Din støtte er vigtig

Denne pjece er gratis lige som Kræftens Bekæmpelses øvrige rådgivningstilbud til patienter og pårørende. Du skal heller ikke være medlem for at bruge Kræftens Bekæmpelses tilbud.

Har du alligevel lyst til at støtte os, vil vi være meget taknemmelige. Kræftens Bekæmpelses arbejde inden for forskning, forebyggelse og patientstøtte afhænger næsten udelukkende af personlige bidrag. Kun **3 %** af vores indtægter kommer fra det offentlige, derfor er din og andres hjælp vigtig.

Du kan støtte Kræftens Bekæmpelse på mange måder. Med et medlemskab bidrager du f.eks. både økonomisk via kontingentet og ved at give os tyngde, når vi taler kræftpatienters sag.

Du kan læse mere om, hvordan du kan støtte Kræftens Bekæmpelse og hvad pengene går til på: **www.cancer.dk/stoet+os**

Du er også velkommen til at ringe til medlemservice på telefon **35 25 75 40** – alle hverdage fra kl. 9-15.

Kræftens Bekæmpelse
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Telefon 35 25 75 00

Du er velkommen til at kontakte os
Kræftlinjen 80 30 10 30
www.cancer.dk

3. udgave
Februar 2022
Varenr: 0440